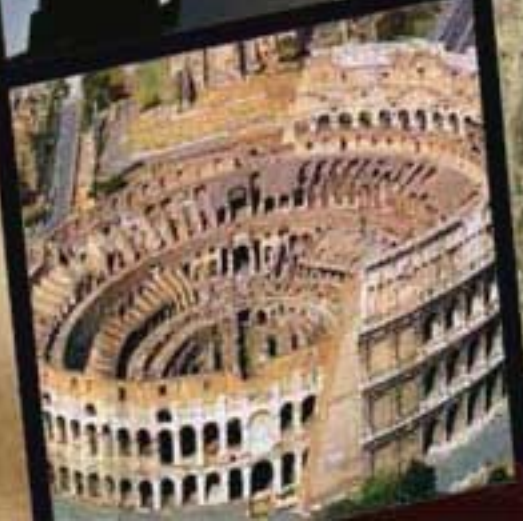
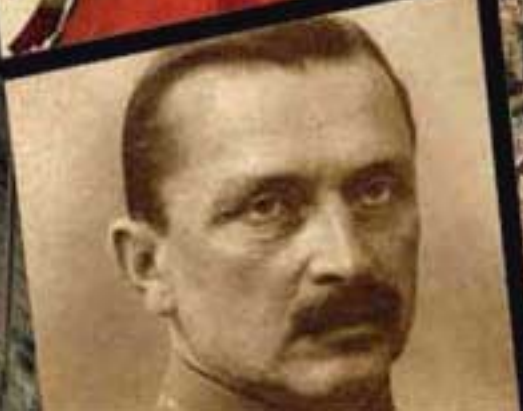

სიბი

სამყარო

შურნალი ახალგაზრდებისათვის

დემოკრატია

ზაზა ფირალიშვილი

რაფაელი, ათენის სკოლა, 1510-1511, ფრესკა, ვატიკანი.

რობორი მართვებლობის წესს ბულისხმობს ცნება დემოკრატია

ტერმინი „**დემოკრატია**“ ბერძნული წარმომავლობისაა და სახალხო მმართველობას ნიშნავს (ბერძნ. „დემოს“ — ხალხი; „კრატოს“ — კანონი, ძალა). იგი წარმოადგენს საზოგადოებრივი ცხოვრების ისეთ ფორმას, როდესაც ყველა საზოგადოებრივ ან სახელმწიფოებრივ გადანყვეტილებას მოქალაქეები კენჭისყრის გზით იღებენ მას შემდეგ, რაც შეისწავლიან და შეაჯერებენ ყველა შეხედულებას. ცხადია, გადანყვეტილებას ვერ მიიღებს მთელი საზოგადოება ერთად. ამიტომაც, გადანყვეტილების მიღების უფლებას საზოგადოება გარკვეული ვადით გადასცემს თავისუფალი და სამართლიანი არჩევნების გზით არჩეულ პირს ან პირთა ჯგუფს.

ერთი შეხედვით, ეს საკმაოდ ნათელი და გამჭვირვალე სისტემა ისტორიულად საკმაოდ რთული ასათვისებელი აღმოჩნდა ყველა ხალხისათვის. აუცილებელია გარკვეული ისტორიული გამოცდილება საიმისოდ, რომ მთელმა საზოგადოებამ და მისი წევრების საკმარისმა რაოდენობამ შეიძინოს ის უნარები, რომლებიც ამგვარი სისტემის ამუშავებისათვის არის აუცილებელი.

კანონმდებლობა, როგორი იდეალურიც არ უნდა იყოს, ადამიანებისა და მათი უნარების გარეშე ვერ „იმუშავებს“. განვლილმა ოცდახუთმა წელმა ჩვენი ქვეყნის უახლეს ისტორიაში დაგვანახა ბევრი წინააღმდეგობა, რომელიც ჯერაც გადასალახი გვაქვს საიმისოდ, რომ ჩვენს საზოგადოებასა და სახელმწიფოებრივ სისტემას დემოკრატიული ერქვას.

მარმარილოს ფილა ათენიდან. ათენური დეკრეტი ტირანიის წინააღმდეგ, ძვ.წ. 336, გამოსახულია დემოკრატია – ქალის სახით, რომელიც გვირგვინს ადგამს მოხუც კაცს – დემოსს.

რატომ უნდა მივანიჭოთ უპირატესობა დამოკრახბიან მმართველობის სხვა სისტემაებთან შედარებით

ავტორიტარიზმის დროს საზოგადოებრივი ცხოვრების თითქმის ყველა საფეხურზე გადანყვეტილებებს იღებენ ცალკეული პირები და ჯგუფები, რომელთა ძალაუფლებაც დროში არ არის შეზღუდული. ძალაუფლება ეყრდნობა არა ყოველი, თითოეული და ცალკეული ადამიანის ნებას და რაციონალურ აზრს, არამედ ტრადიციულად მიჩნეულ წარმოდგენებს, სამხედრო ძალას და ა.შ.

ცხადია, ცხოვრების ტრადიციულ ფორმებს გაფრთხილება უნდა. მათ გარეშე ესა თუ ის საზოგადოება შეიძლება გლობალურ სამყაროში დაიკარგოს. მეორე მხრივ, ტრადიციებთან ზედაპირულმა და რადიკალურმა „მიჯაჭვულობამ“ ქვეყანა შეიძლება კაცობრიობის ერთიანი ცხოვრებისაგან გააუცხოვოს. თუმცა, ეს უკვე სხვა საუბრის თემაა.

როგორ იქმნება ის საზოგადოებრივი ბარემო, რომელშიც ჩვენ ვცხოვრობთ, ვმოქმედებთ, ბარკვეულ ადგილს ვიკავებთ

დავუბრუნდეთ ჩვენს მთავარ პრობლემას. ალბათ, გარკვეულ ასაკში ნებისმიერ ადამიანს უჩნდება კითხვა, თუ როგორ იქმნება ის გარემო, რომელშიც ცხოვრობს. რამდენადაც ამჯერად საკითხი დემოკრატია, როგორც მოვლენას, შეეხება, ამ ზოგად კითხვას უფრო კონკრეტული სახე შეიძლება მივცეთ:

ავტორიტარიზმი – მმართველობის სისტემა, რომელიც უზრუნველყოფს ხალხის აბსოლუტურ მორჩილებას. ავტორიტარიზმი, როგორც სისტემა, ძირითადად პოლიტიკურ სფეროს მოიცავს – იდეებებიდან ოპოზიციური პოლიტიკური პარტიები და ლიდერები. ამასთანავე, ტოტალიტარიზმისაგან განსხვავებით, ავტორიტარიზმი მოსახლეობას თავისუფალი მოღვაწეობის გაცილებით უფრო ფართო არეალს უტოვებს. ეს განსაკუთრებით ითქმის ეკონომიკის სფეროზე, როდესაც მმართველობის ავტორიტარული წესი ეგუება ეკონომიკურ ლიბერალიზმს და არ ზღუდავს კერძო სამენარმეო თუ კომერციულ საქმიანობას. მმართველობის ამგვარი წესის ნიმუშია ფრანკოს მმართველობა ესპანეთში (1939-1975) ან პინოჩეტის რეჟიმი ცივი ომის პერიოდში ჩილეში (1973 წლიდან).

- როგორ იქმნება ის საზოგადოებრივი გარემო, რომელშიც ჩვენ ვცხოვრობთ, ვმოქმედებთ, გარკვეულ ადგილს ვიკავებთ და ასე შემდეგ?
- რა როლი გვაქვს ჩვენ თავად და სხვა ადამიანებს ამ საზოგადოებრივი გარემოს შექმნის საქმეში, პირადად მე და თითოეულ ჩვენგანს, როგორც ერთ ცალკეულ ადამიანს?
- რამდენად ვფლობ იმის უნარს და ცოდნას, რომ რაიმე ცვლილება შევიტანო ამ გარემოში?
- ან, იქნებ, ყველაფერი წინასწარვეა განსაზღვრული?
- ანაც ყველაფერს ვილაც უმაღლესი კომპეტენციის მქონე ადამიანები განსაზღვრავენ და ამაოა ჩემი მცდელობა, ოდნავ მაინც უკეთესი გავხადო ჩემივე გარემო?
- თუკი რაიმეს უკეთესობისაკენ შეცვლა შეიძლება, როგორ უნდა მოხდეს ეს?
- შემიძლია თუ არა, რაიმე ცვლილებები შევიტანო ამ პროცესებში?

კიდევ ძალიან ბევრი კითხვის ჩამოთვლა შეიძლება, როდესაც საკითხი ყოველი ჩვენგანის მიმართებას შეეხება იმ საზოგადოებასთან, რომელშიც ვცხოვრობთ.

დამეთანხმებით, ძნელია, ადამიანი შეეგუო იმ აზრს, რომ ჩვენ და ჩვენისთანებს არაფრის შეცვლა არ შეგვიძლია და რომ მხოლოდ ჩვენთვის უცხო გარემოებებსა და ადამიანებზე ვართ დამოკიდებული.

საზოგადოების დემოკრატიულობაზე საუბარი შეიძლება მაშინ, როდესაც საზოგადოების წევრთა მნიშვნელოვანი რაოდენობა გრძნობს, რომ მას აქვს უფლება, უნარი და მოვალეობა, მონაწილეობა მიიღოს თავისი საცხოვრებელი გარემოს შექმნის საქმეში და შეუძლია ეს საყოველთაო, თანასწორუფლებიანი, თავისუფალი არჩევნების ან კენჭისყრის მეშვეობით განახორციელოს.

ამ დროს საქმე მხოლოდ პოლიტიკურ ცხოვრებას არ ეხება. **საზოგადოების დემოკრატიულობა ჩანს მისი ცხოვრების ყველა ასპექტში, პრობლემათა გადაწყვეტის ყველა საფეხურზე.** თუ საზოგადოებას დემოკრატიულობა არ ახასიათებს მაშინ, როდესაც ქვეყნის მასშტაბებთან შედარებით მცირე საქმეების მოგვარებას ცდილობს, ძნელი წარმოსადგენია, მან პოლიტიკური არჩევნების დროს გამოიჩინოს დემოკრატიულობა. მაშასადამე, ლაპარაკი შეიძლება გარკვეულ უნარებზე, რომელთა მფლობელებიც უნდა იყვნენ საზოგადოების წევრები და რომლებსაც ისინი თავისი ერთობლივი სასიცოცხლო გარემოს შექმნისას ეყრდნობიან.

აუცილებელია ერთგვარი სამოქალაქო სიქველე და სიბრძნე, როგორც ამას ძველი ბერძნები ამბობდნენ, რადგან თავისთავად არჩევნებში ერთ-ჯერადი მონაწილეობის მიღება არ წარმოადგენს საზოგადოებრივი ცხოვრებისა და სასიცოცხლო გარემოს გაუმჯობესების გარანტიას.

რა არის საზრისის მონოპოლია

ბევრ ადამიანს ახასიათებს გულუბრყვილო რწმენა, თითქოს შეიძლება არსებობდეს კონკრეტული ადამიანების, თანამედროვეების ან წინაპრების, მიერ ერთხელ და სამუდამოდ გახმავანებული რაღაც კონკრეტული იდეა, რომელსაც სახელმწიფოებრივი აღმშენებლობის ყველა ასპექტი უნდა დაექვემდებაროს. ამით ისინი თითქოს გაურბიან პასუხისმგებლობას იმ სამყაროს გამო, რომელშიც ცხოვრობენ. სიტუაციას, როდესაც რომელიმე პირი ან სხვა ადამიანები საკუთარ თავს მიანერენ ვინმეს ამომწურავ ცოდნას იმისა, თუ როგორ უნდა მოეწყოს ადამიანების თანაცხოვრება, **საზრისის მონოპოლიის პრინციპი** ჰქვია. ავტორიტარიზმი

ათენური ოსტრაკები ზედ წარწერილი ბერძნული სახელებით – ძველი საბერძნეთის (განსაკუთრებით ათენის) დემოკრატიის ერთ-ერთი გამოხატულება. მოქალაქეები თიხის ქოთნების ნამტვრევებზე საკუთარი შეხედულებისამებრ კანრავდნენ ამა თუ იმ გამორჩეული მოქალაქის სახელს და მონაწილეობდნენ კენჭისყრაში, რომლის შედეგადაც მიიღებოდა გადაწყვეტილება, რომელი მოქალაქე გაეძევებინათ პოლისიდან. მოქალაქეები ამ გზით თავს იზღვევდნენ ამა თუ იმ გავლენიანი პირის ხელში ძალაუფლების გადასვლისგან.

და მისი უკიდურესი ფორმა ტოტალიტარიზმის სახით სწორედ ამ პრინციპს ეყრდნობა. თუ ადამიანს საკუთარი სამოქალაქო ღირსების გრძნობა აქვს, იგი ვერ შეეგუება ასეთ ვითარებას. საზოგადოებრივ ცხოვრებაში სრულუფლებიანი მონაწილეობა მისთვის საკუთარი პიროვნების განხორციელების აუცილებელი პირობაა. რომელიღაც პიროვნებას შესაძლოა ძალზე მაღალი კომპეტენცია ჰქონდეს რაიმე კონკრეტულ სფეროში, მაგრამ ეს სრულიადაც არ ნიშნავს, რომ მან ყველაფერი იცის და ყველაფერი შეუძლია. აუცილებლად დადგება მომენტი, როდესაც იგი ამოწურავს თავის რესურსებს. თუ საზოგადოება ვერ შეძლებს იგი განზე გასწიოს სამართლიანი და თავისუფალი არჩევნების გზით, აუცილებლად მივიღებთ ავტორიტარიზმის ამა თუ იმ ფორმას. საზოგადოება თავისი განვითარების გზაზე ჩიხში აღმოჩნდება ხოლმე.

ტოტალიტარიზმი – ანტიდემოკრატიული პოლიტიკური წყობა, რეჟიმი, რომლის დროსაც სახელმწიფო სრულად არის გაბატონებული საზოგადოებასა და პიროვნებაზე. სახელმწიფო ესწრაფვის საზოგადოების ყველა სფეროზე დაამყაროს კონტროლი, სოციალურ-პოლიტიკურ ცხოვრებაში გაუქმებულია პლურალიზმის პრინციპი, სოციალურ-პოლიტიკური წინააღმდეგობების რეგულირება ხდება ძალისმიერი მეთოდებით. პოლიტიკური ხელისუფლება პრეტენზიას აცხადებს მოსახლეობის საყოველთაო ინტერესებზე. ამ საყოველთაო ინტერესებში ადგილი არ რჩება პიროვნებისა და პოლიტიკის სხვა სუბიექტების ინტერესებისათვის, თავისუფალი პოლიტიკური მოღვაწეობისათვის, რაც ინდივიდის ხელისუფლებისაგან გაუცხოებას იწვევს. ინდივიდს წართმეული აქვს თვითრეგულაციის და თვითგანვითარების შესაძლებლობები, უგულვებლყოფილია პიროვნების უფლებები და თავისუფლებები. ხელისუფლების ლეგიტიმაცია ემყარება ძალადობას, სახელმწიფოს მონოიდეოლოგიას. შესაბამისად, ტოტალიტარული რეჟიმი – ეს არის სახელმწიფოს მთლიანი და ყოვლისმომცველი კონტროლი საზოგადოებრივი ცხოვრების ყველა სფეროზე ძალისმიერი მეთოდების გამოყენების გზით.

ექსტრემიზმი – პოლიტიკური პრობლემების უკიდურესი გზებითა და საშუალებებით გადაჭრისაკენ მიდრეკილება, დასახული მიზნებისა და ამოცანების მისაღწევად ყველაზე რადიკალური საშუალებების მოხმობა, მათ შორის ძალადობის, ტერორის გამოყენება. ექსტრემიზმის ძირითადი წყაროა პოლიტიკური და სოციალური სტრუქტურების დეფორმაცია, არასწორი ნაციონალური და ეკონომიკური პოლიტიკა. თანამედროვე ეპოქისათვის დამახასიათებელია ექსტრემიზმის სხვადასხვა სახეობა, როგორც მემარცხენე (მისი ყველაზე ტიპური ნიმუშია იტალიური და გერმანული „ნათელი ბრიგადები“), ისე მემარჯვენე (უწინარეს ყოვლისა, ნეოფაშისტური ორგანიზაციები) ტიპისა. დამკვიდრების სფეროს მიხედვით არსებობს ნაციონალისტური ექსტრემიზმი, რელიგიური ექსტრემიზმი, ლიბერალური ექსტრემიზმი.

პიროვნებას ან პირთა ჯგუფს შეიძლება ჰქონდეს გარკვეული რესურსი იმ სიკეთეებისა, რომლებიც მას შეუძლია შესთავაზოს საზოგადოებას. მოცემულ ისტორიულ მომენტში მან შეიძლება საზოგადოებას წარუდგინოს სრულიად გამართლებული და გარემოებებისათვის შესაფერისი სახელმწიფოებრივი პროგრამა და ადამიანებს ამ პროგრამის გამჟღავნების უნარიც დაანახოს. სწორედ კონკრეტული პროგრამა და მისი განხორციელების უნარია მისი რესურსი. მაგრამ, როგორც ვთქვით, ეს რესურსი ამოწურვადია. დემოკრატიულია ის საზოგადოება, რომელიც განჭვრეტს რა ამ რესურსის ამოწურვას, სამართლებრივი გზებით შეცვლის ძველ მმართველებს ახალი ან განახლებული რესურსების მქონე ძველი პოლიტიკური ჯგუფით.

თუკი საზოგადოების წევრთა მნიშვნელოვანი ნაწილი ნებით თუ უნებლიედ იზიარებს საზრისის მონოპოლიის პრინციპს, ეს ნიშნავს, რომ მოცემულ საზოგადოებაში დაბალია ოპტიმალური შედეგების მიღწევისაკენ მიმართული სამოქალაქო დიალოგისა და დისკუსიის ხარისხი. „საზრისის მფლობელი“ საზოგადოების წევრები მიმართავენ არა დიალოგს, არამედ თითქოს მონოლოგის რეჟიმში არიან. ისინი დიალოგის უნარს მოკლებული არიან, რასაც შედეგად უნაყოფო ექსტრემიზმი, მსოფლმხედველობრივი ქაოსი და საზოგადოების მიერ წლების განმავლობაში ერთი ადგილის ტკეპნა მოსდევს.

რა არის ავტორიტარიზმი

საზოგადოებაში, სადაც ადამიანები ნაკლებად ცდილობენ წონასწორობისა და კონსენსუსის წერტილების მოძებნას, იოლად ბატონდება რადიკალიზმი, იოლად იღებს ინიციატივას აგრესიული უმეცრება და აგრესიული უზნეობა, რაც ხშირად შედეგად გვაძლევს განწყობას, როგორმე გამოძებნონ ვიღაც განსაკუთრებული პიროვნება, ვისაც ქვეყნის მართვის სრულ უფლებას გადააბარებენ ყოველგვარი შეზღუდვის გარეშე.

ავტორიტარიზმი ეყრდნობა ადამიანების რწმენას, რომ ამქვეყნად შეიძლება არსებობდეს ვიღაც სასწაულთმოქმედი, ვინც ყველაზე კარგად იცის რა და როგორ უნდა გააკეთოს, ყველა დანარჩენი კი მორჩილად უნდა გაჰყვეს მას.

ამიტომაც იყო, რომ მრავალ ქვეყანაში ქაოსსა და სამოქალაქო დაპირისპირებას დიქტატურა მოჰყვებოდა. საზოგადოების წევრები ვერ ახერხებდნენ თავისი სასიცოცხლო გარემოს მოსაწესრიგებლად დიალოგისა და თანამშრომლობის რეჟიმის გამომუშავებას. ამას კი უნებლიედ მოსდევს **ნაციონალისტური და რელიგიური ექსტრემიზმი და სხვა ყაიღის ექსტრემიზმი.**

ასეთი საზოგადოებისათვის დამახასიათებელი ექსტრემიზმი, როგორი კეთილშობილი მიზნებითაც არ უნდა გამოდიოდეს იგი, აუცილებლად მიიმართება საზოგადოების საკმაოდ დიდი ნაწილის თავისუფლებისა და ინტერესების წინააღმდეგ. ნაციონალისტური და რელიგიური ექსტრემიზმი აუცილებლად იქცევა მონორელიგიური და მონოეთნიკური საზოგადოების იდეად. მაგალითისთვის, ლიბერალური ექსტრემიზმი დაუპირისპირდება საზოგადოებრივი ცხოვრების ყველა ტრადიციულ ფორმას და შეეცდება, თავისუფლების განყენებულ იდეას დაუქვემდებაროს საზოგადოებრივი ცხოვრება. არსებობს ერთი ცნობილი გამონათქვამი: შეიძლება გიყვარდეს მთელი კაცობრიობა, თაყვანს სცემდე ადამიანის, როგორც ასეთის, თავისუფლებას ისე, რომ არ გიყვარდეს კონკრეტული ადამიანი ან ადამიანთა ჯგუფები და არ აღიარებდე კონკრეტული ადამიანის თავისუფლებას. გავიხსენოთ, რომ როგორც საფრანგეთის, ისე რუსეთის რევოლუციის შემდეგ ხელისუფლების სათავეში მოსული ადამიანები სწორედ თავისუფლებისა და თანასწორობის სახელით ახორციელებდნენ რეპრესიებს.

ყველა შემთხვევაში ექსტრემისტული მსოფლმხედველობა ცდილობს, საზოგადოებრივი და სახელმწიფოებრივი ცხოვრებიდან განდევნოს ყველა, ვინც განსხვავებულია. საქმე ის არის, რომ, რაც არ უნდა ერქვას მას, იგი უფრო ემოციურია და კოლექტიურ ვნებებს ეყრდნობა, ვიდრე რა-

კასიუს ლონგინუსის დროს მოჭრილი დინარი (ლითონის ფული), ძვ.წ.63, გამოსახულია რომაელი მამაკაცი ხმის მიცემისას.

დიდი ბრიტანეთის პარლამენტის სხდომა

ციონალური და დიალოგის უნარის მქონე რამ. შედეგად ვიღებთ სახელმწიფოებრივ და საზოგადოებრივ ცხოვრებას, რომელიც უსამართლოა და ხშირად უღმობელიც განსხვავებული მიმართ. ეს კი სახელმწიფოებრივად არის საშიში. ძნელია შედეგს ისეთი სახელმწიფო, სადაც ყოველდღიურად არ ზრუნავენ ცალკეული ადამიანებისა და ადამიანთა ჯგუფების ინტერესთა დაახლოებაზე. ამგვარი სახელმწიფოსათვის ეთნიკური, რელიგიური თუ, ზოგადად, მსოფლმხედველობრივი უმცირესობები ყოველთვის იქნება ერთგვარი შენელებული მოქმედების ნაღმი. გამოცდილ საზოგადოებებში იციან ეს და ამიტომაც ზრუნავენ, რომ განსხვავებულთა უფლებები დაიცვან ისე, რომ ამით უმრავლესობის უფლებები არ შეილახოს და პირიქით. ამგვარი ბალანსის მიღწევა ურთულესი საქმეა და ყოველდღიურ ზრუნვას მოითხოვს.

მესიანიზმი (მომდინარეობს ებრაული სიტყვიდან „მესია“, რაც კურთხეულს, ცხებულს ნიშნავს) – გვხვდება სხვადასხვა რელიგიაში და ამ სახელწოდებით მოიხსენიება ის მისტიკურ-რელიგიური თეორიები და რწმენა-წარმოდგენები, რომელთა თანახმად, ესა თუ ის ერი, ენა, მინა-წყალი და ა.შ. ღვთის მიერ სხვა ერებზე, ენებსა და ქვეყნებზე აღმატებული მაღლითაა ცხებული და გამორჩეულად მაღალი მისია აკისრია.

რა არის თავისუფლება დემოკრატიის პირობებში

ახალგაზრდა ასაკში ადამიანს წინ უსასრულო პერსპექტივები ეგულება. ეს განცდა ისეთი მძაფრია ხოლმე, რომ ზოგს ვერც კი წარმოუდგენია, თუკი რაიმემ შეიძლება მისი თავისუფლება შეზღუდოს. შემდეგ მას უკვე უნევს დარწმუნება, რომ გარდა მისი თავისუფლებისა, არსებობს მეორე ადამიანის თავისუფლებაც და ერთადერთი, რამაც მისი თავისუფლება შეიძლება შეზღუდოს, სხვისი თავისუფლებაა. იგი ვერ იქნება თავისუფალი ადამიანი, თუ მის გარშემო არ არიან სხვა თავისუფალი ადამიანები. თავისუფლება არ ნიშნავს თვითნებობას და თავისუფლება და პასუხისმგებლობა ერთი მედლის ორი მხარეა. თუ ადრე მას თავისი ცხოვრება უწყვეტ მონოლოგად წარმოედგინა, რის გამოც მუდმივად და უნაყოფოდ ეკამათებოდა სხვებს, სიმწიფის ასაკში იგი იაზრებს, რომ მნიშვნელოვანია სხვა ადამიანებთან თანამშრომლობა. თუ საზოგადოებაში ამგვარი ადამიანების გარკვეული კრიტიკული რაოდენობა არსებობს, დემოკრატიის აუცილებელი პირობა – ყველა მხარისათვის ოპტიმალური შედეგის მისაღწევად მიმართული დიალოგი – განხორციელებადია. წინააღმდეგ შემთხვევაში, გვექნება მსოფლმხედველობრივი კაკაფონია, რომელსაც არაფერი კარგი არ მოსდევს და, როგორც ვთქვით, საკუთარ უნარიანობაში სასონარკვეთილი ადამიანები კვლავ და კვლავ მავანი სასწაულთმოქმედის ძებნას იწყებენ, ვისაც მთელ თავის უფლებებს გადააბარებენ. ცხადია, ამგვარი სასწაულთმოქმედები მხოლოდ გულუბრყვილო **პოლიტიკურ მითოსში** არსებობენ. ამიტომაც სასწაულთმოქმედის გამოგონებას გარდუვალად მოსდევს გულის აცრუება და ახალი სასწაულთმოქმედის ძებნა. ასე შეიძლება საზოგადოება აღმოჩნდეს დაუსრულებელ და უნაყოფო წრეში, სანამ საზოგადოების მნიშვნელოვანი ნაწილი არ იგრძნობს, თუ რამდენად აუცილებელია კონკრეტული შედეგებისაკენ მიმართული საზოგადოებრივი დისკუსია და რომ დროა, ცალკეულმა ადამიანებმა მაინც დააღწიონ თავი უმნიფრობის მდგომარეობას. ავტორიტა-

რიზმის დაშვებით საზოგადოება აღიარებს, რომ მას არ ძალუძს საკუთარი თავის პატრონობა, რომ მის ცალკეულ წევრებს თავი ვერ დაუღწევიათ პიროვნული მესიანიზმისათვის, საზოგადოებრივ ჯგუფებს კი – ექსტრემიზმისათვის. ავტორიტარული მმართველობა ამ დროს ერთადერთ გამოსავლად რჩება.

ექსტრემიზმსაც და მის შედეგად გაჩენილ ავტორიტარიზმსაც საფუძვლად უდევს **უტოპიური წარმოდგენა** იმის შესახებ, რომ იდეალური სახელმწიფოებრივი და საზოგადოებრივი ცხოვრების ასაშენებლად სრულიად მარტივი და ყველასათვის იოლად გასაგები ღონისძიებებია გასატარებელი. ისინი აიგება ერთგვარ გულუბრყვილო რწმენაზე იმისა, რომ ისტორიის ბედნიერი დასასრული და, თუ შეიძლება ითქვას, მზის მეუფება აქვია, ერთი ხელის განვდენაზე, და ბოროტი ძალები თუ დაიდევნიან, იდეალური სასიცოცხლო გარემო ბევრი ძალისხმევის გარეშე დამკვიდრდება. ადამიანები იოლად და ხალისით ივინყებენ, რომ არა თუ იდეალური, ნორმალური სასიცოცხლო პირობების მისაღებადაც კი დიდი, დროში გაჭიმული ძალისხმევაა საჭირო და რომ არ არსებობს ისეთი ჯადოსნური ფორმულები, რომლებიც ამ ძალისხმევის აუცილებლობისაგან გაგვათავისუფლებენ.

ამიტომაც დემოკრატია არის არა რაღაც პრესტიჟული რამ, ყველაზე მონინავე ქვეყნებში რომ არის გაბატონებული და ჩვენც უნდა მივბაძოთ, არამედ სრულიად გარდუვალი და აუცილებელი საზოგადოებრივი ურთიერთობის ფორმა საიმისოდ, რომ თავი დავაღწიოთ უკიდურეს განწყობილებათა მახეს და ნაბიჯ-ნაბიჯ ვაშენოთ ჩვენი საცხოვრებელი გარემო და სახელმწიფოებრიობა.

დემოკრატია საკუთარი ღირსების საქმეა ყველა იმ ადამიანისათვის, ვისთვისაც თავისუფლება და სახელმწიფოებრივ თუ საზოგადოებრივ საქმეებში მონაწილეობა პიროვნების განუყრელი უფლება და მოვალეობაა.

ადამიანი მზად არის სხვებთან დიალოგისა და თანამშრომლობისათვის. ამგვარი ადამიანების აუცილებელი რაოდენობის გაჩენას, ცხადია, გარკვეული ისტორიული გამოცდილება ესაჭიროება და ჩვენ სწორედ ახლა, დამოუკიდებლობის მოპოვების შემდგომ წლებში ვიძინებთ მას.

არანაკლებ მნიშვნელოვანია **განათლება**. განათლება ადამიანს საშუალებას აძლევს, რომ ასე თუ ისე ობიექტურად განსაზღვროს თავისი სამოქალაქო ღირსება, თავისი საზოგადოებრივი როლი და სრული სამოქალაქო პასუხისმგებლობის ან, პირიქით, თავისი განსაკუთრებული მისიისა და როლის განწყობებს არ მიეცეს.

დემოკრატიის ქალღმერთი –
1989 წლის გაზაფხულზე ჩინეთის დიდ ქალაქებში მილიონობით ხალხი გამოვიდა ქუჩაში თავისუფლებისა და დემოკრატიის მოთხოვნით. სამხატვრო აკადემიის სტუდენტებმა პეკინში 4 დღეში რკინის არმატურაზე პენოპლასტიკისა და პაპიერაზე გამოყენებით შექმნეს დემოკრატიის ქალღმერთის 10-მეტრიანი ქანდაკება, რომელიც ხელისუფლებამ მიტინგის დაშლისას გაანადგურა. ამ მოვლენების სოლიდარობის ნიშნად რამდენიმე ქვეყანაში, რამდენიმე ქალაქში, დაიდგა ამ ქანდაკების ასლები სხვადასხვა ინტერპრეტაციით

ჟურნალი დაფინანსებულია აშშ-ის საელჩოს მიერ. გამოცემაში
გამოთქმული მოსაზრებები ავტორისეულია და შეიძლება არ
ასახავდეს აშშ-ის სახელმწიფო დეპარტამენტის თვალსაზრისს.

საქართველოს სტატისტიკისა და სავაჭრო-ეკონომიკური ურთიერთობათა კვლევის უცნობი

ჟურნალი მოამზადა საქართველოს სტრატეგიისა და საერთაშორისო ურთიერთობების
კვლევის ფონდმა.

ყველა უფლება დაცულია ©

მთავარი რედაქტორი: ალექსანდრე რონდელი

რედაქტორ-კორექტორი: რუსუდან მარგშივილი

დიზაინი და დაკაბადონება: მართა თაბუკაშვილი

სარედაქციო კოლეგია: ვლადიმერ პაპავა, ეკატერინე მეტრეველი, ნინო რამიშვილი,

მერაბ კაკულია, კახა გოგოლაშვილი

სტატიების ავტორები:

მერაბ კაკულია

გიორგი ხოშტარია

ზაზა ფირალიშვილი

გიორგი ლომჯანიძე

ჭიჭიკო ჯანელიძე

ვასილ კაჭარავა

ალექსანდრე რონდელი

რისმაგ გორდეზიანი

ლევან ბერძენიშვილი

ჩვენი მცდელობის მიუხედავად, ვერ მოხერხდა ჟურნალში გამოყენებული ზოგიერთი
ფოტოს საავტორო უფლებების მფლობელის ვინაობის დადგენა. გამობმარების
შემთხვევაში გამომცემელი მზადაა დაიცვას საავტორო უფლებები.

ჟურნალის ელექტრონული ვერსია იხ. ვებგვერდზე: www.gfsis.org